

RIIGIKANTSELEI

AVATUD VALITSEMISE PARTNERLUSE KOORDINEERIV KOGU

KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

08.12.2015 nr 1-8/6

Algus kell 13:00, lõpp kell 15:00

Juhatas	Heiki Loot
Protokollis	Liis Kasemets
Osa võtsid	Liia Hänni, E-Riigi Akadeemia e-demokraatia programmi juht Maris Jõgeva, Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juhataja Karmen Laus, Välisministeeriumi poliitikaosakonna rahvusvaheliste organisatsioonide büroo direktor (asendas Välisministeeriumi kantslerit) Andrei Liimets, Avatud Eesti Fond, AVP ümarlaua koordinaator Margit Gross, Siseministeeriumi õigusosakonna juhataja (asendas Siseministeeriumi kantslerit) Agris Peedu, Rahandusministeeriumi halduspoliitika asekanter (asendas Rahandusministeeriumi kantslerit) Teele Pehk, Eesti Koostöö Kogu juhataja Hille Hinsberg, Poliitikauuringute Keskus Praxis ekspert (asendas Annika Uudeleppa)
Juures viibisid	Janek Rozov, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi infoühiskonna teenuste arendamise osakonna juhataja Margus Sarapuu, Riigikantselei strateegiadirektor Kristiina Tiimus, riigisekretäri nõunik

Päevakord

1. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ülevaade AVP 2014-2016 tegevuskava kolmanda prioriteedi „Kodanikust lähtuvad avalikud teenused“ tegevuste elluviimisest.
2. Eesti Koostöö Kogu ülevaade AVP 2014-2016 tegevuskava esimese prioriteedi „Kodanikke kaasav ja avatud poliitikakujundamise protsess“ tegevuse 2.6 raames veebikeskkonna rahvaalgatus.ee arendusest.
3. Välisministeeriumi ülevaade Eesti osalemisest AVP rahvusvahelise tasandi tegevustes.
4. AVP sõltumatu hindamismehhanismi (IRM) aruande esmased tulemused.
5. Orientatsiooniarutelu AVP 2016-2018 tegevuskava ettevalmistamiseks.

1. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ülevaade AVP 2014-2016 tegevuskava kolmanda prioriteedi „Kodanikust lähtuvad avalikud teenused“ tegevuste elluviimisest.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium tegi ülevaate ministeeriumi vastutada olevate kolmanda prioriteedi tegevuste ja esimese prioriteedi tegevuse 1.4 elluviimisest.

Tegevuse 1.4 „Ühtse vormi väljatöötamine märgukirjade, selgitustaotluste ja teabenõuete esitamiseks avaliku võimu asutustele eesti.ee portaali kaudu“ osas selgitas MKM, et eesti.ee uue strateegia valguses ei teki enam nn menetlemise teenuseid, vaid jäävad üksnes infoteenused. Kontseptsiooni tasemel on veel lahtine, kas eesti.ee jääb nn vaatamise kohaks või väravaks teenuste juurde liikumiseks.

Tegevuse 5.1 „Sellise avalike teenuste arendamise interaktiivse veebipõhise tööriistakogu (*toolbox*) loomine, kust teenuste arendajatele nii avalikust, era- kui ka vabasektorist on kättesaadavad juhised, meetodika, käsiraamatud ja parim praktika uute teenuste arendamiseks või seniste ümberkujundamiseks“ raames oli eesmärgiks korrastada olemasolevaid MKM-i juhendmaterjale, mis praegu ei moodusta tervikut, integreeritult interaktiivseks avalike teenuste arendamise töövahendiks. MKM taotles koos Eesti Disainikeskusega selle tegemiseks rahastust Horizon 2020 raames, kuid rahastust ei saadud. Seega praegune töö saab olema pigem vaheetapp, mille tulemusena tervilikkude interaktiivset töövahendit ei teki.

Tegevuse 5.2 „Avalikest teenustest ülevaate andmine niimoodi, et kõik avalikud teenused on kirjeldatud ühtses masin- ja inimloetavas keeles ning kodanikud teavad, millise kvaliteediga teenust neile osutada lubatakse“ raames on tänaseks kirjeldatud ca 300 teenust (<https://www.mkm.ee/et/teenuste-otsing>). Märtsiks saavad kirjeldatud keskvalitsuse teenused, mida osutatakse veebi kaudu. Selleks on loodud domeen, kuhu teenuste osutajad saavad lisada oma teenuste andmeid. Osati dubleerib eesti.ee-d, kuid erinevus selles, et siin kirjeldatakse ära kõik keskvalitsuse teenused (eesti.ee-s valik). Probleemiks, et praegused süsteemid ei võimalda statistikat välja anda, ei mõõdeta tulemusi ega hinnata maksumust. Domeenist nähtav nn peaministri vaade näitab ära e-teenused numbrites ehk statistika – haldusalade ja teenuste kanalite lõikes ning juurde teenuste osutamiste arvu, rahulolu, halduskulu ja kliendi halduskoormuse. Tuleviku jätkutegevustena võiks hinnastamise ja mõõdikute seadmise poole ette võtta (praegu lünklik), siin oleks MKM poolt teenuste kirjeldamise ühisele baasile tuginedes ja RaM poolt SAPI andmete teenustega sidumise tulemusena võimalik hakata rahastamist hindama.

Tegevuse 5.3 „Selliste katseprojektide elluviimine, mille raames valitud avalikud teenused on kujundatud kasutajale mugava e-teenuse kujundamise juhise kohaselt“ raames tutvustas MKM nelja sellist projekti. Esiteks, maksuvõla ajatamine Maksu-ja Tolliametis - varem Exceli või e-kirjade kaudu toimunud, nüüd e-keskkond, kus maksuraskustes olivad saavad programmi poolt pakutuna kas lihtsustatud või muul moel maksuvõlga ajatada. Kliendi vaatest peaks tekkima kasulik teenus, riigi vaatest ca 3800 taotlust vähem töödelda. Valmib detsembris 2015. Teiseks, Maanteeameti PROOV-numbrimärgi logiraamat (reaalajas), mis kliendi vaatest annab 50% väiksema halduskoormuse ja riigi vaatest 1/3 võrra vähem tööd. Kolmas näide sõiduki registreerimismärkide tellimine ja haldus (reaalajas), mis kliendi vaatest peaks tooma 3 korda väiksema halduskoormuse. Neljas näide liikusregistris õiguste ja privileegide haldamine (reaalajas).

Tegevuse 5.4 „Mitteresidendi digitaalse isikutunnistuse väljaandmise alustamine“ 2015.a eesmärgiks oli 5000 e-residenti, eilse (07.12.2015) seisuga on väljastatud juba 6791 mitteresidendi digitaalset isikutunnistust. Kõigile kättesaadavas dashboard'is (<https://app.cyfe.com/dashboards/195223/5587fe4e52036102283711615553>) on ülevaatlikult koondatud info taotlejate kohta, nt millistest riikidest nad on (121 riigist) ja millised on nende eesmärgid (ennekõike soovitud alustada äri).

Tegevus 6.1 „Avaandmete portaali opendata.riik.ee täiskasutusse andmine: proovikasutusest n-ö päris kasutusse üleviimine koos esmatasandi organisatsioonilise toe tagamisega“ on ellu viidud. Olemasolevad süsteemid ei võimalda andmetele ligipääsu avaandmete ja masinloetaval kujul. Eesmärgiks on suunata andmeid avama, võimaldamaks sellele teenuseid luua või analüüsi eesmärgil kasutada. Avaandmete portaali on tehtud <https://opendata.riik.ee> ja võeti kasutusele jaanuaris 2015. Portaalil on 40 andmekogu (lisaks viited teistele avaandmeid sisaldavatele veebilehtedele) ja 135 teabevaldajat ning portaali haldab ja arendab MKM. Nüüd on sihiks, et see täituks teenustega. Teenuste arendamine eeldab suhteliselt suure elanikkonna (turu) olemasolu, pigem kujutavad endast avaandmed lisavõimalust täispaketina teenuste info kättesaamiseks (nt et neid koos analüüsida) ja avab vabakonnale võimaluse andmeid näha. Tulevikus oleks vaja hinnata, palju neid kasutatakse, kuid see oleks haldaja ülesanne. Hille Hinsberg avaldas arvamust, et hoopis riik võidab avaandmetest, kuna see on parim viis andmevahetuseks asutuste vahel, seni probleemiks andmete ühtviisi sisestamine.

Tegevuse 6.2 „Taotlusvoorude korraldamine andmete avamiseks, ka linkandmete katseprojektide elluviimiseks“ raames korraldati andmete avamiseks taotlusvoor mais 2014, kuid huvi oli vähene (põhjus vähene teadlikkus). 2015.a voore ei tehtud ja tegeleti teadlikkuse tõstmisega. Huvi voo avamise vastu on suurenenud ja täiendavalt on 2016.a kavandatud läbi viia uus taotlusvoor teabevaldajatele.

Tegevuse 6.3 „Avaandmete taaskasutust edendavate ürituste (hääkimispäevade ehk *hackathon* ide, teabepäevade, seminaride jne) korraldamine“ raames korraldati teabepäev 2015.a kevadel ja 3 koolitust 2015.a sügisel. Huvi oli suur, osalejaid palju (kokku üle 300 osaleja), tagasiside positiivne.

Otsus:

Võtta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ettekanne teadmiseks.

2. Eesti Koostöö Kogu ülevaade AVP 2014-2016 tegevuskava esimese prioriteedi „Kodanikke kaasav ja avatud poliitikakujundamise protsess“ tegevuse 2.6 raames veebikeskkonna rahvaalgatus.ee arendusest.

Internetipõhise arutelukeskkonna loomise eesmärgiks oli pakkuda kodanikele tegelik ja sisuline võimalus realiseerida oma õigusi Riigikogus 12. märtsil 2014 vastu võetud „Märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse“ (518 SE) raames, luues kollektiivsete pöördumiste koostamise, nende üle arutlemise ja Riigikogule esitamise veebikeskkonna.

Algse ajakavaga võrreldes on tööde teostamine edasi lükkunud, kuna algne ajakava tehti teadmata reaalsel arenduse mahtu. Veebikeskkond valmib veebruaris 2016. Praegu on käsil prototüübi ja kasutajaliidese arendustööd. Loodava arutelukeskkonna arenguideega saab tutvuda <https://www.arenguidee.ee/ideas/291-kogukondlik-eotsustamise-platvorm-citizen-os>. Uuenev prototüüp on leitav lehelt <http://citizenos.com/>.

Otsus:

Võtta Eesti Koostöö Kogu ettekanne teadmiseks.

3. Välisministeeriumi ülevaade Eesti osalemisest AVP rahvusvahelise tasandi tegevustes.

Eesti eesmärk on AVPs osalemise kaudu toetada demokraatia, õigusriigi põhimõtete ja majandusarengut soodustava väärtusteruumi laienemist, samuti tugevdada transatlantilist suhet USAga ja liitlassuhteid teiste samameelsete riikidega. Eesti on osalemist AVP rahvusvahelises töös võtnud võimalusena tutvustada meie häid praktikaid rahvusvahelisel tasandil. Välissuhtluses oleme avatuse, läbipaistvuse jms põhimõtete edendamist käsitlenud „good governance“ osana ka mitmetes teistes rahvusvahelistes formaatides.

Eestit on eelnevatel kõrgetasemelistel kohtumistel esindanud välisminister, viimati 2013. aasta oktoobris AVP tippkohtumisel Londonis ja enne seda Brasiilias 2012. aasta aprillis, kui Eesti liitus AVP-ga. Iga-aastane ministrite ja riigipeade tasandi kohtumine toimus sel aastal 27.-29. oktoobril Mehhikos, delegatsiooni juhtis Väino Reinart VÄM kantsleri ülesannetes. Mehhikos toimunud AVP tippkohtumine oli kolmas omalaadne ja andis Eestile võimaluse tutvustada, mida oleme teinud riigivalitsemise arendamisel. Eesti jäi pildile kui innovaatiline e-riik, kelle kogemuste vastu tunti suurt huvi.

Otsus:

Võtta Välisministeeriumi ettekanne teadmiseks.

4.AVP sõltumatu hindamismehhanismi (IRM) aruande esmased tulemused.

IRM sõltumatut hindamisaruannet koostava IRM eksperdi Kristiina Tõnnissoni esialgsete soovitude kokkuvõtet esitles Riigikantselei esindaja, kuna IRM eksperdil ei olnud võimalik AVP koordineeriva kogu koosolekul osaleda.

IRM soovitude kokkuvõtte kõiki soovitusi tuleks eksperdi enda kinnitusel analüüsida, millised neist väärivad arvestamist. IRM ekspert tegi viis konkreetset soovitusi, mida järgmise tegevuskava koostamisel silmas pidada: 1) rohkem aega planeerimise protsessiks, rohkem kõigi kolme sektori kaasamist (pidades silmas ennekõike erasektorit); 2) rohkem fokuseeritum ja ambitsioonikam tegevuskava, väiksem arv tegevusi; 3) rohkem suunatust kohalikele omavalitsustele ja parlamendile; 4) eristada tegevuskavas, kas planeeritud tegevused on juba mõne teises strateegias/tööplaanis või on üksnes AVP tegevuskavas; 5) rohkem konkreetsete poliitikavaldkondadega seotud tegevusi (nt tervis, haridus jt).

IRM eksperdi kinnitusel ka nende viie konkreetse soovitusi osas tuleks esmalt analüüsida, millised neist väärivad järgmise tegevuskava koostamisel arvesse võtmist ja kui analüüsi tulemusena leitakse, et neist viiest soovitusest midagi võtta on mõttekas, siis sellest lähtuvalt vaadata kogu ülejäänud paberit. Ülejäänud tekstiline osa on kirjutatud tema kinnitusel pigem arutelupaberina, mida 100% arvesse võtta ei olegi võimalik - pigem on ta välja toonud teemad, mida tegevuskava koostamise raames võiks arutada ja kus vaja otsida tasakaalukohti (sh võib jääda ka seniste valikute juurde, tema markeeris teemad, mis eri osapooltega suhtluses esile tulid). Koosolekul arutati IRM eksperdi tehtud soovitusi, sh toodi välja, et osad soovitused on omavahel vastuolus, ja otsustati need teadmiseks võtta.

Otsus:

Võtta AVP sõltumatu hindamisraporti (IRM) esialgsete soovitude kokkuvõtte teadmiseks.

5.Orientatsiooniarutelu AVP 2016-2018 tegevuskava ettevalmistamiseks.

5.1. Tegevuskava koostamise põhimõtted, protsess ja ajakava

Riigikantselei tutvustas, kuidas võiks olla üles ehitatud AVP 2016-2018 tegevuskava koostamine:

- kava koostamisel lähtutakse kahest põhimõttest, mida on esile toodud ka varasemates aruteludes ja IRM soovitusel:

- 1) Fokuseeritus – keskenduda ühele kuni kahele prioriteedile ning vähendada lubaduste ja tegevuste arvu (soovitavalt näiteks ühe prioriteedi kohta kuni kaks lubadust ja viis tegevust);
- 2) Partnerlus – iga osaleja võtab endale tegevuskavas kohustusi.

- kava koostab AVP koordineeriv kogu. Kõigil osapooltel palutakse esitada omapoolseid ettepanekuid AVP koordineerivale kogule nii prioriteetide kui prioriteetide raames antavate lubaduste ja tegevuste kohta;

- kava koostamisel lähtutakse järgmisest ajakavast:

- 1) 01-02.2016 Prioriteetides kokkuleppimine ja lubaduste arutelu (ettepanekute kogumine jaanuar-veebruar 2016, otsustamine koordineerivas kogus veebruari lõpus).
- 2) 03-04.2016 Lubadustes ja tegevustes kokkuleppimine (ettepanekute kogumine märts-aprill 2016, otsustamine koordineerivas kogus aprilli lõpus). Tegevuskavaga antavate lubaduste määratlemine (sh põhjendused ja nende elluviimiseks kavandatavate tegevuste detailne lahtikirjutamine. Uue perioodi tegevuskavas tuleks tegevused lahti kirjutada juba tegevuskava koostamise ajal, et kinnitatav tegevuskava oleks piisavalt detailne ja et kinnitamise järel saaks asuda kohe tegevusi ellu viima).
- 3) 05.2016 Avalik konsultatsioon, tegevuskava tutvustamine.
- 4) 06.2016 Tegevuskava kinnitamine, AVP rahvusvahelisele tugiüksusele esitamine.

AVP ümarlaua ja Poliitikauuringute Keskuse Praxis esindajad tõid välja vajaduse koostada järgmine AVP tegevuskava varasemast laiapõhjalisemalt ja omapoolse ettepanekuna väljendasid AVP ümarlaua valmisolekut koguda valitsusvälistelt partneritelt tegevuskavale ettepanekuid.

Koosolekul osalenud toetasid partnerite ringi laiendamise mõtet, et AVP initsiatiiviga võiksid ühineda ka parlament ja KOV-d. Võeti teadmiseks, et Riigikantselei ja ka vabaihenduste esindajad on selles osas juba samme astunud.

5.2. Esmane arutelu, millistele prioriteetidele tuleks uues tegevuskavas keskenduda

Tuginedes IRM soovitustele tuleks arutada, milline on AVP roll ja lisandväärtus Eestile. See seondub IRM soovitustega rohkem fokuseeritumaks ja ambitsioonikamaks tegevuskavaks (väiksem arv tegevusi) ja eristada tegevuskavas, kas planeeritud tegevused on juba mõne teise strateegias/tööplaanis või on üksnes AVP tegevuskavas. Tegevuskava ambitsioonikus ja eraldiseisvate AVP initsiatiivide olemasolu on seotud osapoolte ootustega. Ühelt poolt on vajalik tegevuskavas kavandatava kaetus ressurssidega, et antud lubadused realselt ellu viia, samas vaja vältida dubleerimist või paralleelseid tegevusi nt ministeeriumides. Selleks on vaja paremini informeerida ja osapoolte ettepanekuid kõrvutada sellega, mida ministeeriumides juba praegu tehakse või on tehtud avatud valitsemise põhimõtete – avatuse, läbipaistvuse, dialoogi – suurendamiseks. Riigi esindajad tõstsid esile valitsuse tegevusprogrammi olulisust, kuna tegevusprogramm näitab valitsuse prioriteete. Avatud valitsemise põhimõtete

rakendamisele on suunatud ka mitmeid teisi tegevusi, mis ei kajastu AVP tegevuskavas – eesmärgiga muuta avatuse ja läbipaistvuse põhimõtted valitsemisel läbivaks. Seega, on vaja leppida kokku formaat, mis vastab osapoolte ootustele – kas on vaja suurt reformi milleski või pigem vaja kuskil tõhustada praktikat või edasi arendada/parandada olemasolevat.

Otsus:

1. AVP 2016-2018 tegevuskava keskseteks põhimõteteks on fokuseeritus ja partnerlus.
2. Tegevuskava koostab AVP koordineeriv kogu. Riigisekretär täiendab koordineeriva kogu ülesandeid. Kava koostamisest kutsutakse osa võtma ka Riigikogu ja kohalike omavalitsuste esindajad.
3. Võtta aluseks Riigikantselei esitatud tegevuskava koostamise ajakava.

(allkirjastatud digitaalselt)

Heiki Loot
Koosoleku juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Liis Kasemets
Protokollija